

Ефективність потужності визначається як співвідношення очікуваної та проектної потужності.

Далі розраховується показник «ефект». Ефект (Е) – це величина відносини фактичного виходу продукції до ефективності потужності.

Нормативна потужність – максимум потужності па відібраних виробництвах, яка завжди нижче або еквівалентна проектної потужності. Вона визначається як добуток співмножників - проектної потужності, коефіцієнта використання і ефекту.

Виробнича потужність визначається в основному в натуральних одиницях. Від рівня використання виробничої потужності підприємства залежить обсяг випуску продукції.

Різниця між виробничою потужністю й виробничою програмою (обсягом виробництва) є *резервом підприємства*.

Виробнича програма будь-якого підприємства повинна бути обґрунтована існуючими виробничими ресурсами (виробничими фондами, трудовими і матеріальними ресурсами), а також виробничою потужністю підприємства.

Література

1. Александров Д. *Історичні аспекти правового регулювання управління активами. Підприємництво, господарство і право. 2006, № 4, С. 86–90.*

2. Галуза С., Артемов В. *Оцінка використання активів у аналізі ефективності підприємства. Економіка України. 2005, № 6, С. 86–89.*

УДК 519.86

*В.В. Левченко, студент,
М.В. Лисенко, к.ф.-м.н., доцент
Національний університет
«Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»*

ВИКОРИСТАННЯ ЕКОНОМІКО-МАТЕМАТИЧНИХ МОДЕЛЕЙ В ДІЯЛЬНОСТІ ПРОМИСЛОВОГО ПІДПРИЄМСТВА

З розвитком суспільства відбулося різке збільшення обсягів виробництва, з'явилася необхідність вирішувати завдання планування і управління, вироблення прогнозів на майбутнє та ін. Збільшився обсяг інформації, яку необхідно враховувати при вирішенні таких завдань, необхідно враховувати також зв'язок між окремими, здавалося б, не пов'язаними між собою явищами. Все це зручно реалізовувати в рамках економіко-математичного моделювання.

Математичну модель можна представити як внутрішньо-замкнуту систему математичних співвідношень без протиріч, яка служить дієвим інструментом відтворення певного класу якісних або кількісних

функціональних характеристик, властивих економічному процесу чи явищу, що вивчається. Вона розвиває наші уявлення про закономірності та взаємозв'язки економічних процесів і допомагає формуванню наукового мислення та навичок порівняльного аналізу на новому, більш високому рівні. Тому для визначення характерних особливостей класу математичних моделей, які застосовуються в економіці, використовується термін «економіко-математичне моделювання»

Можна виділити такі етапи формування ефективної економіко-математичної моделі.

1) Постановка задачі та формулювання мети дослідження.

Даному етапу передують виникнення проблемних ситуацій, усвідомлення яких призводить до необхідності їх узагальнення або вирішення для майбутнього досягнення певного ефекту (корисності).

2) Побудова концептуальної (формалізованої) моделі.

Базовою основою для побудови моделі об'єкта є його концептуальна модель. Під концептуальною моделлю об'єкта розуміємо сукупність якісних залежностей критеріїв оптимальності і різного роду обмежень від факторів, суттєвих для адекватного відображення функціональних характеристик об'єкта.

3) Формування інформаційної бази моделі.

Третій етап вимагає значних затрат праці, оскільки ставляться досить високі вимоги до якості, актуальності, достовірності та повноти підготовленої статистичної інформації.

4) Побудова числової економіко-математичної моделі.

На даному етапі на основі концептуальної моделі здійснюється формування числової математичної моделі об'єкта. Головна проблема етапу – визначення кількісних математичних співвідношень, які формалізують якісні залежності концептуальної моделі.

5) Числовий розв'язок задачі.

Етап дослідження числової математичної моделі розпочинається з її аналізу (відношення до певного класу моделей), вибору відповідного методу її розв'язання та програмного забезпечення. Головна проблема цього етапу – розробка алгоритму визначення оптимального розв'язку певної задачі.

6) Аналіз числових результатів і прийняття рішень.

На цьому етапі вирішується важливе питання відносно правильності та повноти результатів моделювання, і, як результат, розробляються рекомендації для практичного використання при прийнятті ефективних рішень або для удосконалення моделі.

Використання кількісних методів в економічних дослідженнях дає можливість досягти таких результатів.

1) Виділити та формально описати найбільш важливі й суттєві закономірності функціонування економічних систем і об'єктів у вигляді моделей;

2) На основі сформульованих за певними правилами логіки вхідних

даних та співвідношень, методами дедукції зробити висновки, які адекватні до об'єкта дослідження стосовно зроблених припущень.

3) На основі математичних методів отримати дедуктивним шляхом нові дані про об'єкт дослідження.

4) Із використанням мови математики компактно описати основні положення економічної теорії, сформулювати їх змістовний апарат і робити відповідні висновки.

Література

1. *Економіко-математичне моделювання: Навчальний посібник / За ред. О.Т. Іващука. – Тернопіль: ТНЕУ, «Економічна думка», 2008. – 704 с. URL: http://dspace.wuni.edu.ua/bitstream/316497/650/1/navch_posibnik_ivaschuk.pdf*

2. *Могильницька А.М. Пріоритетні напрями використання економіко-математичного моделювання в роботі аграрних підприємств. АГРОСВІТ, 2020, № 17-18, С. 39-44. URL: http://www.agrosvit.info/pdf/17-18_2020/7.pdf*

3. *Щербініна С.А., Климко О.Г., Марочко Т.Р. Застосування економіко-математичного моделювання для аналізу діяльності промислового підприємства. Ефективна економіка, 2019, № 6. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/6_2019/61.pdf*

УДК 330.8

*Г.І. Шарий, д.е.н., доцент,
В.П. Дубіщев, д.е.н., професор
Національний університет
«Полтавська політехніка імені Ю.Кондратюка»*

ПОВЕДІНКОВА ЕКОНОМІКА У ВИМІРАХ МЕЙНСТРИМНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ТЕОРІЙ

Поведінкова економіка – це напрямок економічної теорії, який займається дослідженням впливу психологічних факторів на рішення людей у різноманітних економічних ситуаціях. При цьому велика увага приділяється ситуаціям, де люди поведуться інакше, ніж це прогнозує класична економічна теорія із її припущенням раціональності та егоїстичності.

Мейнстрімна економіка – це економіка основної течії, це сукупність знань, теорій та моделей економіки, які викладають університети у всьому світі, які, як правило, приймаються економістами як основа для обговорення.

Внесок у розвиток поведінкової економіки здійснили такі вчені, як Д. Канеман, А. Тверські, Г. Саймон, Дж. Катона, Ф. Хеукел, Дж. Ловенштейн, Е. Ангнер, які вивчали процес прийняття економічних рішень в умовах невизначеності та ризику.

Неекономічний зміст оцінки та аналізу економічної кон'юнктури прямо та побічно знайшли відображення в економічній соціології, інституціоналізмі, поведінковій економіці. На думку авторів тез даний